

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

of. levelei áram.
 Évi jutt. Negyedévre . . . . . 3 korona.
 Hónap. évre . . . . . 18 " "
 Féléven: Negyedévre . . . . . 5 " "
 Hónap. évre . . . . . 20 " "

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

== Egyesszám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Vásároljunk Debrecenben.

— dec. 2.

Iparunk és kereskedelmünk érdekében sokféle mozgalomról adtunk hírt; de a dolog vége mindig az, hogy iparosaink és kereskedőink mégis csak panaszkodnak és nem ok nélkül mondogatják, hogy megrehezült az idők járása felettük.

Ennek pedig egyik főoka az, hogy a lelkesedés, a buzgó jóakarattal többnyire kimerül az általános, elvi jelentőségű jelszavakban; de mentül kevesebb történik abban az irányban, hogy a bölcsen megbeszélte és helyeselt elvek szerint iparkodnánk a bajokon segíteni.

Teszem azt, ha a postához fordulnának felvilágosításért, annak a megdöbbentő adatnak jutnánk birtokába, hogy Debrecen város közönsége tömérdek szükségletét, a mit közvetlenül itthon is megszerezhetne, idegenből hozatja.

Nemcsak Budapestről, de Bécs-

ből és más osztrák, német, olasz, francia városokból is sűrűn érkeznek megrendelt holmik, még olyan jelentéktelen ipari cikkek és kereskedelmi forgalomban levő tárgyak is, melyekért igazán kár Debrecen határán túl máshová fordulni.

Ez a jelenség annál különösebb, mert Debrecen ipara és kereskedelme nemcsak régi, nagy kiterjedésű, de megbízhatóság, üzleti tisztesség szempontjából az egész országban az elsők egyike.

A debreceni iparos munkája jó, tartós, izléses, a kor és divat igényeit kielégítő, amellet olcsó és a megrendelő nyugodt lehet. a debreceni iparos nem téveszti meg, nem szedi rá, nem szór port a szemébe.

Debrecen kereskedő cégei szintén híresek üzleti szolgálatukról. A pompás, nagyszerű berendezésű üzletek raktárain minden együtt található és készen várja a vevőt, a mit a köz-

sükséglet, a napi fogyasztás és a legkényesebb fényüzési vágy megkíván.

Miért kell tehát a debreceni pénzt mégis debreceni iparosaink és kereskedőink mellőzésével s megkerülésével Budapestre, Bécsbe s más külföldi városokba ömlesztetni?

A város jól felfogott érdekében kívánatos volna a helyi ipar és kereskedelem javára határozott állást foglalni. Még pedig oly irányban, melyet egy jelszó fejez ki leghívebben: *csak Debrecenben vásároljunk!*

Meg vagyok róla győződve, hogy az eszme megvalósítható: az elv szigorú következetességgel keresztül vihető.

Akarat és lelkesedés kell hozzá és városunk szeretete. Aldozatába senkinek se kerülne az elhatározás; mert itthon mindent lehet reuvelni, mindent meg lehet kapni. Semmi szükség rá, hogy a hölgyek

Az első rendőrkapitányság

Debrecenben.

1828—1833.

A Szabadság számára írta: Zoltay Lajos.

A rendőrkapitányság, mint a helyi rendfenntartás közege, mint a városi közigazgatásnak, a közbiztonságra, a piaci, vásári, építészeti, közegészségügyi stb. főrendtartásra tartozó ügyekben egységes vezetése alatt működő hatósági szerve, — minálunk száz éves multtal sem dicsekedhetik még. A hajdani utcai kapitányok hatásköre csak kicsiny részt ölelt fel a sokkal később tervezett városi rendőrkapitánysághoz utalt kötelességekből. Az utcai kapitányok valóságban az utcák kezelésében meghagyott jövedelmek gondviselői valának; az utcákra vetett rendes és rendkívüli adók és különféle közszolgáltatások behajtása, közmunkák kiosztása, végrehajtása s az ezekre való felügyelet tartozott rájuk. A minden főutcában évenként újra alakuló kapitányszékek, az ezek élén álló utcai kapitányok nem számítottak a városi tisztikarhoz. Talán különösen azért sem, mert tisztöket azok nem a városi tanács-

tól, nem is a választott hitelesközönségtől nyerték. A bizonyos autonóm jogokkal felruházott utcák, az utcabeli polgárok gyűlése választotta őket közvetlenül. — Azonban a senatus és comunitas hivatalbeli működésük felett ellenőrzést, felügyeletet gyakorolt. Mai kifejezéssel élve: *kerületi előjárók*-nak nevezhetnők őket; bár ez az elnevezés sem adja vissza tökéletesen azt a fogalmat, amelyet a régi Debrecen népe *utcai kapitány* névvel jelölt meg.

Annak bizonyosságául, hogy elődeink mennyire nem tekintették az utcai kapitányokat a helyi rendszert mai értelemben vett vezetőinek, felhozható sok eset közül csak az 1606. évi határozatokat említem. E határozat által a tanács a városba magokat mind nagyobb számmal befészkelő, szilajtermészetű, fegyelmezetlen hajduk megfékezéséről és távortartásáról igyekezett gondoskodni. A kapukra *gondviselő*-nek egy-egy tanácsbeli embert rendelt, *hadnagy* címmel, akik is magok mellé két-két tanácsbelit vegyenek, az egyik *kapitány* és *tizedes* pedig mindegyik utcából velök legyen. Ez ugyan rendkívüli eset volt; de a közbátorságnak hasonló megzavarása bizony igen sűrűn előfordult haj-

dan. Az utcai kapitányok számára készített inruetiókban még sem gondoskodtak előre.

Ami ma a rendőrkapitány természetes és szabályszerű feladata, elődeink azt vagy több, felsőbb és alsóbb rendű tisztviselő között osztották fel; vagy pedig esetről-esetre a tanács és comunitás egy és több tagjára bízták.

A rendőrkapitányság felállításával sem szűnt meg az utcai kapitányságok ősi intézménye; de a mint tennivalóik szűkebb tere szorultak, jelentőségük is alább szállott. Az 1861. évi új szervezés az előfogatok kiállítását, az utcai járdák tisztántartásáról, a közlámpák kezeléséről, az utcák seperéséről, a városban található kátyúk betöltéséről, a tűzoltó eszközök rendbentartásáról, a csordajárási kutakról, az utca bikái teleltetéséről, mindenféle hirdetések kézbesítéséről való gondoskodást sorozta munka körükbe. E teendőkből az eskü alatt s némi tiszteletdíj mellett szolgáló hat utcai kapitánynak 12 tizedes és 41 tizházigazda segített. Közvetlenül a rendőrkapitányságnak voltak alárendelve.

A rendőr kapitányi hivatalt csak a múlt század harmadik tizedében illesztették be Debrecenben a municipiumnak

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz“ Debrecen, Főter, a városházzal szemben.

Ajánlja a teljesen szinmentes s kiváló jó hatású „Mollitergin“ arc s kéz bőr finomító szszépitő szerét, mely folyadék amig ártalmatlanságára nézve teljesen egyezik a vaselin s glicerinnel, hatásra nézve azokat jóval felülmúlja. Hatása gyors s biztos. A szél kifújta arcot vagy kezeket a legrövidebb idő alatt fehérré, puhává s üdévé teszi, s powder alá is igen ajánlható. Mint bőrápoló szer páratlan! Egy üveg „Mollitergin“ ára 1 korona.

és urak bármiről is lemondjanak: a fejlett, gazdag, sokoldalú és magas szintre emelkedett debreceni ipar és kereskedelem tökéletesen ki bírja őket elégiteni.

Még kényelem szempontjából is előnyösebb tehát az itthon rendelés, itthon vásárlás elvének kimondása, megtartása.

Es ne tessék ezt a felvetett eszmét kicsinyelni! Végtelen fontosságú kérdés ez, melyet ha megvalósítunk, vele a helyi ipar és kereskedelem minden baján segíthetünk.

Debrecen város nemesen gondolkozó, derék, okos lakosságához fordulunk tehát — most, a karácsonyi és újévi vásárlások előtt szövetkezzenek, sorakozzanak a zászló alá s mondják ki kötelezőnek a jelszót, hogy — *csak Debrecenben vásároljunk!*

— dec. 2.

A nagyszalontai mandátum. A nagyszalontai kerületben tegnap volt meg a jelölés értekezlet Csorvássy István elnöklete alatt. A jelölés irtózatos zűrzavar közepette ment végbe. Előbb Csorvássy Istvánt kandidálták, ki visszalépett és Balogh Mihályt a volt képviselő vejét ajánlotta. Erre óriás láрма keletkezett s két teljes óráig kiabáltak a Balogh Mihály és Halász Lajos nevét. Ugy hogy már esendörökért is küldtek s Barta Ferenc képviselő fel is szólalt ez ellen, mintha ez az ülés istálló vagy koresma lenne. A zsbongás oly erős volt, hogy Kossuth Ferenc levelét sem engedték felolvasni. Végre is Csorvássy István elnök kijelenté, hogy a gyűlést határozatképtelensége miatt feloszlatja s eredmé-

nyül kimondja, hogy a jelölt Balogh Mihály. Hiába tiltakozott ez ellen Halász pártja nevében Márton Ferenc ügyvéd — az értekezlet véget ért, mire a sarkadiak és a többi vidéki választók elvonultak Halász lakására a Nemzeti Szálló elé s ott nagy lelkesedéssel kiáltották jelölté. Halász Lajos a jelöltséget elfogadta és fel is veszi a harcot Balogh Mihály ellen.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 1.

A válságról ma már nem is beszéltek. Minden ellenzéki vérmes remény szétfoszlott, miként a buborék, mihelyt Apponyi Albert gróf és báró Fejérvy Géza honvédelmi miniszter megjelentek a folyosón, majd az ülésteremben, mindkettőn a legnyugodtabb magatartással végezve dolgait és társalogva a kormány fejével Széll Kálmán miniszterelnökkel.

— És tehát nem sikerült — szóltak elégedetten a szabadelvűek.

Az indemnitati vitát ma Barta Ödön kezdte meg és már szokása szerint ismét mérges volt. Előbb a horvátokra, aztán a bánra, majd a kormányra és a kormányelnökre, de a legdühösebb volt a ház maga, mert Barta szűk beszédet ígért és lett olyan tág, a melybe minden belefért és a melynek se vége, se hossza nem volt.

Egyébként meg kell vallanunk, hogy amit a horvátokról mondott, abban sok igaza volt.

E részét beszédének nemesak a pártja, de a jobboldal is figyelemmel hallgatta. A legérdekesebb azonban be-

szédében az volt, hogy Beöthy Ákos egyre kontrázott neki úgy, hogy néha úgy tűnt fel, mintha Beöthy beszélne, vagy mintha mindketten egyszerre beszélnének.

Még négy szónoka van az indemnitinek, remélhető tehát, hogy e hét végéig mégis eskü véget ér a vita.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérvy Géza, Darányi Ignác és Cseh Ervin.

Elnök fél 11 kor megnyitja az ülést és betérjeszti az elnöki irományokat.

Következett az

indemnitati

tárgyalásának folytatása.

Barta Ödön. Beszédét lehetőleg szűk keretbe foglalja, mert igen röviden lehet megindokolni a kormány elleni bizalmatlanságát csupán utalniia kell az elvi ellentétekre, az ország mai helyzetére és akkor a bizalmatlanság kézen fekvő. Ellentétben van a miniszterelnökkel az 1899-iki kérdéses törvényeikk magyarázatát illetőleg. Mert a gazdasági önállóság megteremtése benne van a törvényben és a miniszterelnök mégis tagadja, holott a kormány maga is akarta annak kifejezését, mert szüksége volt arra, hogy magát másokkal szemben felfegyverezze. (Tetszés a szelbalon) Szól ezután a horvát dolgokról. Szerinte téves információkból indultak ki a horvát képviselők, a mikor minket támadnak a saját hibáikért és mulasztásaiért. Ez eszébe juttatja a farkas és bárány meséjét. A bárányok mi vagyunk, mert nem mi zavarjuk a vizet, hanem a horvátok a mikor belső zavargásaikat, illetve azok kuforrásait eltitkolni akarják. Tomacsics horvát képviselő boldog ember, mert két hazája van: horvát és magyar, holott némelyek

privilegiumokkal erősen körül bástyázott ősi hagyományos szervezetébe. Miként ama korban sok hasznos újítást, ezt is a királyi biztosság kezdte. Semsey Jób kir. biztos indítványozta 1828-ban egyik tanácsulésen, hogy más városok példájára itten is szükséges volna kapitányi hivatalt állítani fel a senatori fizetésnek a megjobbításával. Mivelhogy Debrecen népes és nagy kiterjedésű város és benne nevezetes vásárok szoktak tartódn.

A tanács meg a választott hites közönség hidegen, sőt nyíltan kifejezett idegenkedéssel fogadta ez újítás tervét. A kapitányi hivatal annyival kevésbé lehetett előtűk népszerű, mert midőn II József császár a királyi városokat alkotmány ellenesen a vármegyék alá vetette, Luby Károly v. ispán 1788-ban Debrecenre a policiát is reáerőszakolta, Kuzmics József senatort kapitányul rendelt. Ez új intézmény akkor csak két évig állott fenn, mert az ősi alkotmány újra életbeléptetése után nyomban megszűnt.

E németesítő, önkényesen uralgó, bár zsenialis és liberalis fejedelem eme kísérletétől eltekintve, sem a régiebb és újabb privilegiumokban, sem a jegyzőkönyvekben legkisebb nyoma, emlékezete a kapitányi hivatalnak. Erre hivatkozott a város közönsége, amikor jelentette Semsey Jóbnek: *e hivatal sem hasznosnak, sem szükségesnek nem látja.* Foglalatosságait e hivatalnak — szerinte — több hittel szolgáló tisztvisel-

ők egymás között felosztva, a magistratus és Communitás főfelügyázása mellett jobban elvégzik, mint egy embernek sok emberi hiba és erőtlenségek alá vetett igyekezete.

Es az az eskü is, melylyel az előjárók a dicső emlékü királyoktól nyert privilegiumok megtartását és oltalmazását fogadták, — tiltja őket attól, hogy ez új hivatal felállításához beleegyezésüket adják. Végül, az akkori városatyák sem mulasztották el erősen hangsúlyozni: a kapitányi hivatal új terheket rak a házipénztárra.

Am hiábavaló volt a huzódózás és tiltakozás. 1829. végén a helytartó tanács elrendelte a kapitányi hivatal szervezését. 1830. májusban pedig ugyancsak Semsey Jób kir. biztos előlülése mellett Pest városi mintára, de lehetőleg a helybeli környül állásokhoz és szükségekhez alkalmazkodva, megállapították a hivatal rendszabályait; a kapitány fizetését is 500 rh. forintban.

Működését a kapitányság csak három év mulva, az 1833. évi általános tisztújítás után kezdte meg. — A helytartó tanács a főkapitányi szék betöltését meghagyta a város közönségének választásbeli jogául; ellenben a vice kapitányt, az actuariust és caneellistát a restauration elnöklő kir. biztos által nevezette ki, amiben a communitás ősi jogainak megnyirbálását látta. Semsey Jób a főkapitányi hivatalra Komlóssy Dániel,

Miklósi Ferenc és Poroszlai Fridrik senatorokat jelölte.

Az összes szavazatok négy ötöd részével Komlóssy Dánielt, a város egyik országgyűlési követét választották meg, aki e tisztujtó közgyűlésen is több ízben volt erélyes szöszóloja a közönség közérületének és kivánságainak az elnöklő kir. biztossal szemben, midőn ez a kijelöléseknél, hasonlóképen kinevezésbeli joga gyakorlásánál vagy a helyét hitvalláson lévőek méltányos igényeit hagyta figyelmen kívül, vagy helybeli aspiránsok mellözése által még alighogy letelepedett idegen származású, a helyi viszonyokkal kevésbé, talán nem is ösmerős egyéneknek adott előnyt. Így cselekedett többek között a kapitánysági tisztviselők kinevezésénél. Vice kapitánynak Debrecenben kevés esztendőök óta lakó Blaskovics Kálmánt jegyzőnek pedig a szintén r. kath. vallású Mannó Józsefet nevezte ki noha idevaló prókátorok közül többen jelentették magókat, készek akármi féle hivatalt vállalni, csak „hazájoknak (városuknak) szolgálhassanak.“

Nincs terem arra, hogy az 1833-ban felállított kapitányság instructioit ismeressem. A gyakorlati élet már az első évben is több hiányát, fogyatkozását vetette felszínre, amiket esetről-esetre új határozatokkal pótoltak. Csak azt említem fel, hogy a kapitányságnak kötelességei közé volt igtatva, a házi gazdáknl megszálló vendégek és idegeneknek, a lakók és cselédek változásainak nyilvántartása

azt tartják, hogy egy embernek csak egy hazája lehet. Az 1868 XXX. t. c. a melyet jórészt maguk a horvátok csináltak kimondja, hogy a hovátok horvát községi illetőségű magyar állampolgárok, mégis külön horvát hazafiságot emlegetnek. Beszédek is úgy hallatszanak mint a kik Bécsnek panaszkodnak inkább, mint nekünk. (Tetszés a szélbalon.)

A horvát viszonyok úgy látja, nem előnyünkre, hanem hátrányunkra változtak. Ezután Héderváry gróf horvát bánt támadja, kit első sorban okolt a horvát és szerb zavargások miatt. (Közbenszólások a horvátok részéről.) Nem érti miért érzékenykednek a horvátok, ha a bánról van szó, hiszen a bán a magyar állam egyik hivatalos közege, a kit itt jogosan vonnak felelősségre. (Zajos tetszés a szélbalon.) A bánnak igen jól kellett volna ismernie a zágrábi viszonyokat elég ideje van ott, mégis a legválságosabb időkben otthagya Zágrábot, egy gyámoltalan helyettesre bízta a kormányzást és furdóre ment. No hát akkor a bécsi műnyelven szólva, megérdemli, hogy Zágrábban közel három hónapos statárium volt és tudtára adja a horvátoknak, hogy a statárium megszüntetését ők (a szélbal) eszközölték ki a pénzügyi bizottságban. (Élénk helyeslés a szélbalon.) Ő úgy látja, hogy Horvátországban erősen kacérkodnak a macedónokkal, albánokkal és arra felé gravitálnak is. A kiinduló pontja ennek Bécsben van, és ez izgatás szálaí onnan futnak szét, hiszen a legutóbbi zavargás is egy Bécsben élő szerb diák cikkéből eredt, mert a bán Bécsbe küldi azokat az ifjakat, akiket az adminisztrációban használni akar. (Zaj a szélbalon.) Nyolc napig folyt a tisztahare Zágrábban a cikk miatt és a bán, a ki egész könyedséggel koboztat el egyes magyar ujságokat, nem merte az izgató horvát lapot elkoboztatni, hogy a méreg fog így kihulljon.

is. Ime a bejelentési hivatal már 70 év előtt!

Az a tisztujítás, amely Debrecen város első főkapitányát megválasztotta, az ódon városháza roskadozó állapotban lévén, a Komáromi ház „nagy szobájában” folyt le, ahol most székel a főkapitány. A kapitányság első hivatali helyiségét pedig a régi városháza déli végében rendezték be, három kis szűk szobával, egy előszobával és kamarával.

Komlóssy Dániel 1836-ig viselte a főkapitányi tisztet. Ez év elején egészségi okokból lemondott e terhes állásról; de szenatori tisztét tovább is megtartotta sőt később, 1843-ban a debreceni egyház főkúrátorává választották s e tisztét hiven töltötte be haláláig. Egyházának már jóval előbb is, mikor még a város főnotáriusa volt (1816—1822.) rendkívül kitűnő szolgálatokat tett. „Ő fogalmazta és készítette azon indokolt és történelmileg nagybecsű felterjesztéseket, amelyek az 1821—22-diki konventben a debreceni ref. eklesia jogait védelmezték s meg is védtek.”

Most már be is fejezhetem közérdekű visszaemlékezéseimet. Csak az első főkapitány alkotmányos uton beállított utódait sorolom még elő.

1836—1844: Dömsödy Gábor senator.
1844—1848: Komlóssy László tanácsnok és országgyűlési követ.
1848—1849: Csapó János.
1861: Böszörményi Pál.
1867—1875: Simonffy Imre.
1875—1884: Körner Adolf.
1884—: Boczkó Sámuel.

Hosszan fejtegeti, hogy Hiverics tanát hirdetik Horvátországban. A zavargás óta azonban a bán bizonyára már jelentette a miniszterelnöknek, hogy a Sipka szorosban minden csendes. (Derűlttség.)

Beóthy Ákos: Varsóban minden csendes: Ez az analógia.

Barta Ödön: Rátér a horvát pénzügyi dolgokra. Azt mondta itt Tomasics, hogy Magyarországnak is vannak adósságai, Horvátországnak is van, nem lehet szemökre vetni tehát, hogy őket el-tartják. Holott ez óriási tévedés.

Beóthy Ákos: Persze, hogy tévedés! Hallatlan!

Barta: Hiszen a horvátok könnyebb helyzetben vannak, mint mi, mert mi minden kiadásukat fedezzük, tartozásaikkal pedig nem törődnek. Hiszen eddig 138 milliót fizettünk értük.

Beóthy Ákos: És még ők beszélnek!

Gajary Géza: Talán Barta Ödön beszél és nem Beóthy Ákos. (Helyeslés jobbról.)

Barta Ödön: Mindezek után arra kéri a horvátokat ismételen, hogy ne érzékenykedjenek és ha nem akarják, hogy hazafiságukban kételkedjenek, ne azt vitassák, hogy nekünk nem fáj az, a mi nekik fáj, hanem bizonyítsák be, hogy az ő érdekeik is és gazdasági érdekeinkért ők is szálljanak sikra, mert nekünk fáj az, a mi nekik fáj, csak nekik is fájjon, a mi nekünk fáj. (Élénk tetszés a szélbalon.) Ezután az autonóm vámtarifáról és önálló vámerületről szólva, azt vitatja, hogy Komjáthynek és Tóth Jánosnak van igaza. Támadja Nagy Ferencet, mert a törvénytárgyalásban gazdasági érdekeink rovására még tovább ment, mint a miniszterelnök. Az új autonóm vámtarifának készen kell lennie január elsejéig. És ha ez lehetetlen, az ő meggyőződése az, hogy miniszterelnöknek, a míg a kormányon van, minden törvénynek érvényt kell szereznie. (Tetszés a szélbalon.) A gazdasági önállóság megteremtése kötelessége a kormánynak és Vészi egy cikkével foglalkozva, bizonyítja igazságát.

Gabányi: Hallod ezt Vészi! (Zajos derűlttség.)

Barta jelzi, hogy határozati javaslatot fog benyújtani, a melyben a külföldi szerződések okvetlen felmondását követeli. Ot pere szünetet kér.

Szünet után

Barta Ödön folytatja beszédét. Végül határozati javaslatot terjeszt be, melyben kivanja az önálló vámtarifa haladéktalan betervezését.

Vészi személyes kérdésben helyreigazítja Barta egyes kijelentéseit.

A vitát holnap folytatják.

Időjárás.

— Jóslat decemberre. —

November hava, a mi az időjárás jellegét illeti, három részre volt osztható. A 8-ik csomópontig enyhe, még elég kellemes, őszi meleg volt az idő. Ezután élénk, hűvös szelekkel leszál a hőmérséklet, de a fagy csak a 17-iki csomópont hatása alatt áll be, hóval együtt.

A hideg idő mind érezhetőbbé válik, zajlanak a folyók, mindenki azt hiszi, azt jósolja, hogy itt a valódi kemény tél, csupán az én jelzéseim mondanak még egy bekövetkezendő, enyhületet azon okból, mivel 19-én egy nagy foltesoport jelent meg a napon, a mely csoport 25-én fordult át tőlünk és az idő még az nap megenyhült és havas esővel vegyest ujtta feketére pocsettává tett mindent.

Az enyhület mind erősebb, mely a 29-30 csomópontok hatása alatt éri el a maximális

értékét s lehetővé teszi, hogy a szőlősgazdák, kik az általam megjelölt 17-iki csomópont fagyos hatásában nem hittek, takaratlan szőlőiket még betakarhassák. E betakarással azonban sietniök kell, mert rövid idő áll csak rendelkezésükre: december hó 4-ére eső csomópont hatása alatt újra fagy, amely egyszersmind a valódi telet is bevezeti.

Az idei ősziünk jelzéseim szerint hosszú és szép ős volt, tőlünk pedig, mint az előleges jelek is mutatják, viszonyitva eddigi teleinkhez, már keményebb lesz, bár enyhe megszakitások is még elő fognak jönni, ily megszakitás esik a karácsony ünnepek közé is, úgy hogy e közönségesen igen hideg időszak az idén is még enyhének ígérkezik, ha csak valami eddig még előre meg nem határozható napfolt-csoport előjötte meg nem zavarja ezen reudes menetet, a mint az azt legtöbbszörre megszokta tenni.

December havi csomópontok: 2—4—8—11—12—15—21—29-re esnek, a hol a 4. és 21-ikiek ígérkeznek erős hatásuaknak, a mennyiben 4-ike van hivatva az erősebb hideg bevezetésére, a 21-ike pedig enyhületet, tehát pocsettás időt, esetleg havas időt hozva.

A nagyobb havazások 8—11—12—15-iki csomópontok hatása alatt, vagyis azok körül várhatók.

A jégkedvelők és a jégvermesek is a 4—21-ikiidőszakot igyekezzenek kielégően kihasználni.

Meteor.

Magyar lányból királyné.

— Puskás Tivadar leányát nőül veszi Abbas basa egyiptomi alkirály. —

— dec. 2.

Kalandos hirt irt fővárosi tudósítónk: Huszonöt évvel ezelőtt egy előkelő magyar mágnás feleségül vette egy ismert osztrák mágnás családnak a tagját, Van der Lillie grófnőt. Néhány évig boldogan, vagy legalább is megelégedetten élt a grófi pár, míg föl nem tűnt a szemhatáron egy magyar Derblay Fülöp, a ki keserves demokrata munkával, agyának erejével vívott ki magának pozíciót a társadalomban, nevet a föltalálók sorában. Ez a selfmademan Puskás Tivadar volt, a hirneves elektrotechnikus, a „Telefon Hirmondó” föltalálója. Van der Lillie grófnő beleszeretett a munka emberébe, elvált a grófi urától feleségül ment Puskás Tivadarhoz. Valamivel elválása előtt egy kis leány gyermeke született, akit első férje grófi nevével: Gróf T. Juliának anyakönyveztek. A gróf nem adta ugyan beleegyezését, hogy az újszülött a nevet viselte, mindazonáltal még most is gróf T. Juliának szerepel, amikor már huszéves hajadon.

Julia grófnőből azóta viruló szép leány lett, aki feltűnést keltett mindenütt a nagy világon, ahol csak anyjával megfordult. Jártak idegen országokat, mejelentek mindenütt, hol pénz, izlés fényűzés paradicsommá változtatja a földet és hogy, hogy nem, eljutottak abba az országba ahol piramisok emelkednek, a színpadok rejtelmesen mosolyognak, a Memnon-szobrok zengenek, a honnan a legjobb cigaretta jön és ahová azok mennek, akiknek tüdejét megrongálta a legjobb cigaretta. Szóval eljutottak Egyiptomba, Kairóban, a szép fővárosban megismerkedtek a kedivével. Abbas basával aki bár Egyiptom alkirálya, de európai műveltségű férfi és ha nem csalódnunk, a bécsi Terézániumnak volt a növendéke. Eddig van a modern kozmopolita regény, amilyen csak Jeant Lorain tollából szokott fakadni.

Most következik a keletien fantasztikus rész, amelyet már Aladin családampása világít meg:

Egyszer volt, hol nem volt, messze

Magyarországon volt egy gyönyörű tündér, aki méltó lett volna rá, hogy Mohamed paradicsomának hurijai közzé sorozzák. A bülbülszavu tündér elvárásolta, rabjává tette a pálmák országának királyát, aki országában nagy elhagyatottságában egyre sápadtabb lett, mint az ezüst szarvu hold a Boszporusz moraja fölött. Nem bírta tovább szive terhét és utra kerekedett nagy Magyarországra felé. Megérkezett a gyaurok fővárosába és végre eljutott egy kis aranykálitkába, ahol szive madara volt fogva. Es a pálmák fejedelme így szólt a rózsás színű magyar tündérhez:

— Jer, jer velem, a halkán susogó pálmák napos országába. Ahol arany rezeg a legkisebb cserje levelein. Nem neked való ez a szürke ország, te csak eltévedtél ide. Jer, jer velem, az én házámba, ahol illatos gulisztánunkban fogjuk tépdetni a szerelem rózsáit, és tied leszen a hárem minden méze, illata, édene!

A liliumnyaku tündér lehajította a fejét és szólt:

— Megyek veled!

A m. kir. belügyminisztérium nem szokott szerepelni az Ezeregyéj meséiben de ezuttal kénytelenek vagyunk neki is szerepet osztani. T. Julia grófnő ugyanis folyamodott a belügyminisztériumhoz, hogy adjanak neki Egyiptomba való utlevelet. Az utlevél megszerzése azonban némi nehézségbe ütközött, mert a grófnő nevének anyakönyvezetése most sincs rendezve. A belügyminisztérium ideiglenes utlevelet adhatott neki, de a szépséges grófnő így is elutazott. Elutazott az orient-expresszvonattal a csodák, az álmok hazája felé...

Talán azóta már Abbas pasa háremének kerevetén gondol vissza az — Andrássy-utra, vagy a Váci-utcaira.

A városi muzeum megalapítása.

Fraknói püspök Debrecenben.

— dec. 2.

Nevezetes közművelődési esemény, hogy Fraknói Vilmos püspök, a muzeumok országos felügyelője személyesen jött le Debrecenbe, hogy itt színről-színre tanulmányozza, megismerje a városi muzeum megalapításának körülményeit.

Ez mutatja, hogy a nagyhirű férfi s vele együtt a kormány mily rendkívüli fontosságot tulajdonít annak a kérdésnek, hogy Debrecenben városi muzeum megalapítását tervezik.

Ma délelőtt lesz ebben az ügyben az értekezlet és mi szívből, első sorban Debrecen város jóhíre, közművelődési jelentősége érdekében forrón óhajtjuk és kívánjuk, hogy ennek a korszakos fontosságú tanácskozásnak az eredménye oly alapvető elhatározás legyen, melynek alapján a város áldásos áldozatkészségével a városi muzeum mielőbb megalapítódjék.

A városi muzeum.

A mai értekezlet célja megbeszélni a városi muzeum megalapításának előkészítését.

Városi muzeum oly értelemben, hogy az egy bármily gazdag, de vegyes gyűjtemények összehalmozására alkalmas intézmény legyen, nem elsőrendű égető kérdés.

De igenis elsőrendű és felette sürgős megoldásra váró kérdés akkor, ha a városi muzeum igazi értelméről és rendeltetéséről van szó.

Városi muzeum a szó igazi értelmében föltétlenül és nagyon kell Debrecennek. Olyan városi muzeum, mely Debrecen város multját elevenítse föl, mely a debreceni őslakosság viseletét, szokásait, életmódját, építkezését, művelődési, történelmi, gazdasági, néprajzi viszonyait örökítse meg. Olyan városi muzeum, melyben megújuljon mindaz a mi volt és már nincsen.

Erre a városi muzeumra természetesen tudományos munka is vár, még pedig sok. Tiszem, hogy csak egyet említek, a halmok tudományos megásása, felkutatása.

Ily értelemben eddig is nagy mulasztás volt, hogy nem folyt a szükséges munka a kellő buzgalommal.

De reméljük, hogy Fraknói Vilmos ide jövelele fel fogja ébreszteni az alvó erőket és a várost a városi muzeum megalapítására lelkesíti.

Fraknói Vilmos a főiskolában.

Fraknói Vilmos a kitűnő történetíró és oklevél kutató tegnap délután 3 órakor megtekintette a főiskola gazdag, vidéken páratlanul mondható könyvtárát, ásványtani, régiségi, állattani, és fizikai gyűjteményét és szertárát.

Délután 3 órakor érkezett meg Fraknói Vilmos Schöcherr Gyula muzeumi őrrrel. — Tiszteletére megjelentek a főiskolába: gróf Dégenfeld József, dr. Kérészy Zoltán, dr. Ferenczy Gyula, dr. Ozory István, dr. Erdős József, Géresi Kálmán, Sinka Sándor, Sas Béla, Karay Sándor, Török Péter és Kovács Lajos.

Dr. Ferenczy Gyula vezetésével indult meg a társaság, s a nyílvános olvasó terem Bemutatása után a főiskola nagy könyvtárába vonult, hol a vendégeknek dr. Ferenczy Gyula könyvtári felügyelő az ő ismert szaktudásával mutatta be a könyvtár és értékes régiségek nevezetességeit. Legjobban meglepték Fraknóit Vespasian császárnak egy eddig még nem ismertett pannóniai ércablája, az Erdélyben talált római táblák és régiségek.

— Mindezeket nem ismertette Monnusen? — érdeklődik Fraknói.

— Igen, egy Leidelburgi kiadásban, de nagyon hibásan, — világosította fel dr. Ferenczy.

Figyelemmel nézegette a tudós püspök a régi pénzgyűjteményt s megjegyezte, hogy másod példányokért más muzeumoktól még meg nem levő érmeiket kellene szereznii. Nagy érdeklődéssel nézte végig az egész könyvtárt, Orlay Petrich Soma három olajfestményét, a tüzoltó diákok lámpáival, a nagy gerundiomot.

Dr. Erdős József a nagy könyvtár szervezeti szabályrendelétének egy példányát nyújtotta át Fraknóinak.

Ezután a főiskolai oratóriumot mutatták meg. Majd a régiségi és népművei

muzeumba vonult a társaság, hol Török Péter főgimnáziumi tanár vette át a vezető szerepét. Legjobban megragadta a tudós figyelmét Rakóczy harangjának egy letört darabja, II. József császár két széke, az ásványmuzeumban pedig a 832 méter mélyből felhozott debreceni talaj föld,

Az állattani muzeumban Török Péter tanár megmutatta az éneklő hattyút, mit Debrecen határában lőtt egy gazdember; — Fraknói nagy elismeréssel szólt az állatok kitűnő kikészítéséről és gondozásáról, — miről kiderült, hogy ez a magyarázó Török Péter tanár érdeme.

Egyszer csak megállott Fraknói: Mondhatom kérem, hogy díszére válik a főiskolának ez a rengeteg összehalmozott műkincs. Olyan példányokat láttam itt, amilyenek még a Nemzeti Muzeumban sincsenek meg. De egy baj van. Borzasztó össze van zúfolva minden. — Különösen — vetette utánna mosolyogva — ez minden muzeumnak közös hibája nemcsak nálunk, de külföldön is. Például mikor Vilmos császár Budapesten volt és ellátogatott a Nemzeti Muzeumba, panaszolkoztunk, hogy kevés a hely.

Vilmos császár azt felelte: Eredeti, még ahány muzeumot megtekintettem, mindenütt ugyanezt mondták.

Annál inkább csodálkozom, hogy a gazdag Debrecen még nem épített közművelődési palotát, holott sokkal szegényebb és kevesebb műkincsesel rendelkező városok, mint Szeged, Kassa már megtették ezt.

A fizikai előadó termet és ritka szép szertárt tekintették meg ezután és végül a Pannónia feliratot viselő diák-szobát. Érdeklődéssel nézegetett szét Fraknói az egyszerű de tiszta helyiségben s megszólította az ott levő jóképű magyar theologust:

— Uram öcsém hova való?

— Bösörménybe.

— Na, az Isten éltesse! — s kezet fogott vele.

A főiskola érdekességeinek bemutatása után a jelenlevők és a most érkező Kiss Aron püspök bizalmas jellegű értekezletre gyűltek egybe a főiskola kis tanácsstermébe, melyen a ma tartandó két értekezlet tárgyait beszéltek meg előzetesen.

Fraknói Vilmos este 6 órakor távozott el a főiskolából meleg köszönetet mondva a kalauzó tanároknak és a többi megjelenteknek figyelmességükért.

Fraknói Vilmos látogatásai.

A tegnap délelőtt folyamán Fraknói Vilmos dr. Wolafka Nándor püspök és Schöcherr Gyula muzeumi őri társaságában látogatást tett Puky Gyula főispánnál, gróf Dégenfeld József egyházközségi főgondnoknál, Kiss Aron ev. ref. püspöknél és Széll Farkas táblai tanácselnöknél. A hírneves történetírót régi barátság fűzi Fraknói Vilmoshoz.

Ma délelőtt 9 órakor a főiskolai kis tanácsstermében értekezlet tartanak Fraknói Vilmos részvételével a főiskolai muzeumok, szertárak és könyvtárakra felügyelő tanárok a könyvtárak és muzeumok szervezése tárgyában, — délelőtt 10 órakor pedig Komlóssy Arthur és több városi előkelőség részvételével ugyanez a társaság tart értekezletet a városi muzeum létesítése és szervezése tárgyában.

H I R E K.

N a p l ó.

Műkiállítás a városházán. — Nyitva mindennap délelőtt 10—1-ig, délután 4—7-ig.

Iparmúzeum, nyitva minden **vasárnap és ünneppon** d. e. 9—12-ig.

Dec. 3. A vas- és fém munkások gyűlése d. u. 2 órakor az Otthon helyiségében.

Dec. 7. A Petőfi-dalkör rendkívüli közgyűlése, az egyesület helyiségében.

Dec. 10. Hajdúvármegye állandó választmányának ülése d. e. 10 órakor.

Dec. 12. Városi rendes közgyűlés.

Dec. 15. Megyei közgyűlés.

Dec. 22. Városi tisztújító közgyűlés.

* **Bocskay-szobor Hajdúvármegyében.**

Hajdúvármegye őszi közgyűlésén elhatározta, hogy **Bocskay Istvánnak**, a hajduk híres vezérének szobrot fog állítani a megye területén, úgy akkor az ügy előkészítésére bizottságot küldött ki; mely **Rásó Gyula** elnöklésével ülést tartott. Az ülésen kimondta a bizottság, hogy a december hónapban tartandó közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy a szobor a *hat* hajdu város valamelyikébe állíttassék fel. Hogy melyikben, annak elhatározását a megyei közgyűlésre bizza. A szobor költségeinek fedezésére 4 éven keresztül 1 százalékos megyei pótdát javasol a bizottság kivetni s ezen kívül indítványozza, hogy e célra hatósági uton országos gyűjtést indítsanak. A szobornak a bizottság javaslata szerint az 1906-ik évre el kell készülnie s ekkor **Bocskay István** születésének három századik évfordulóján kell megtartani a szobor ünnepélyes leleplezését. Ez az ügy egyik legérdekesebb tárgya lesz a decemberi megyei közgyűlésnek.

* **A karácsonyi kiállítás.** Az ipartestület által rendezett karácsonyi kiállítás sikerét már eleve biztosítják a nagyszámú bejelentések. A mai napig több mint nyolcvan kiállító jelentkezett, szoboroknál szebb munkákkal, miknek elkészítésénél a kiállítók főleg használhatóságra és a esinra fektetik a főszólyt. A kiállítók száma most már bizonyosan meg fogja haladni a százat.

Békkeltető bizottság ülése. Az ipartestület békkeltető bizottsága tegnap délután 4 órakor gyűlést tartott az ipartestület tanácstermében **Bereczky Lajos** rendőrfogalmazó, iparhatósági megbízott elnöklete alatt, melyen számos panaszos ügyet intéztek el.

* **Hajdu megye gazdasági egyesületében.** Hajdu vármegye gazdasági egyesülete **Rásó Gyula** kir. tan., alispán elnöklete alatt a vármegye házában tartotta rendes évi közgyűlését. A közgyűlésen az 1901 évi pénztári számadást jóváhagyta, az 1903 évi költség előirányzatot pedig szintén elfogadta a közgyűlés. Ezután az elnökség megbízása lejárván, megejtették a tisztújítást. Nagy lelkesedéssel, egyhangulag ismét **Rásó Gyula** alispánt választották meg, a kinek az egyesület felvirágzása körül nagy érdemei vannak. Alelnökök lettek: **Kovács Gyula** országos képviselő és **Czeglédi Mihály** dr. vmegyei t. főügyész, titkárnak pedig

Dávidházy Sándor vármegyei aljegyzőt választották meg. Ezután a közgyűlés megbizta a választmányt, hogy a megye valamelyik rendezett tanácsu városában készítsen elő egy kisebb **mezőgazdasági kiállítást**. Elhatározta továbbá az egyesület, hogy a Szerbiával kötött szerződés felbontása iránt a képviselőházhoz feliratot intéz. Ezután megbizta a közgyűlés a választmányt, hogy a debreceni gazdasági egyesület megkeresésével kövessen el minden lehetőt arra nézve, hogy a **harmadik országos mezőgazdasági kiállítás Debrecenben legyen**. Végül kimondta a gazdasági egyesület, hogy mint az előző években, úgy az idén is Hajdu vármegye 15 községében népies gazdasági előadásokat fog rendezni. Ez előadások költségeire a földmivelésügyi miniszter 1000 korona segítséget adott.

* **Árpád-szobor Munkácsán.** Honszerző Árpádnak **Munkács** városa lovas szobrot akar állítani. Az e célból alakult szoborbizottság, melynek élén **Hagara Viktor** dr. főispán áll s tagjai közt vannak **Nedeczey János** országos képviselő, **Cseh Lajos** polgármester lelkes hangu felhívást és gyűjtőívet bocsájtott ki. Egy ilyen gyűjtő ív érkezett a **Szabadság** számára is, melyen a hazafias, szép célra adományokat elfogad lapunk szerkesztősege.

* **Kernáts Gyula meghalt.** **Kernáts Gyula** temetkező intézet tulajdonos tegnap hosszas szenvedés után meghalt 48 éves korában. Az elhunyt már régibb idő óta tüdő bajban szenvedett, s ez okozta halálát is. Elhunytát családja és kiterjedt rokonsága gyászolja.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: **Kovács Mihály** ev. ref. 72 éves, **Abrányi András** ev. ref. 1 hónapos, **Faragó Jánosné** ev. ref. 47 éves, **Illyés József** ev. ref. 3 hónapos, **Goldmann Sándor** izr. 5 éves, **Kernáts Gyula** róm. kath. 48 éves.

* **Helyszini szemle a nagyerdei nyaralókban.** Tegnap délután **Végh Gyula** h. rendőrfőkapitány szemlét tartott a nagyerdei nyaralókban. Erre az időre kikérte az ügyészségi fogházból **Kiss Ferencet**, a leleplezetlen debreceni betörő banda vezetőjét. A betörők tudvalevőleg a legtöbb nyaralóba betörték s a hol találtak valami elvinni valót, hát el is vitték. A szemle lefolyásáról a rendőrség jegyzőkönyvet vett fel, melyet betérjesztettek a kir. ügyészséghez.

* **Merényilet a robogó vonat ellen.** Tegnap este 8 órakor a Nyiregyháza felől Debrecenbe érkező vonat egyik első osztályu kocsijának ablakát a város alatt, a nagy hidnál egy nagy darab, éles kővel valaki beütötte. Az ablak üvege csörmpölvé hullott a kocsiába, de kárt szerencsére nem tett senkiben. A rendőrség ez ügyben megindította a vizsgálatot, bár nagyon valószínű, hogy csupán éretlen gyerekes csinnyról van szó.

* **Ellopott vadászfegyver.** **Péntek** Sándor vadászból hazatérve lakásán az előszobában felakasztotta vadászfegyverét és tölténytáskáját. Mikor később elakarta helyezni a puskát vadászfelszerelési közé, már csak hült helyét találta az értékes vadászfegyvernek. Jelentést tett a lopásról a rendőrségnek, mely most serényen kutat a tolvaj után.

* **Vesztett kutyától megmárt gyermek.** Tetélenről jelentik az alispáni hivatal-

nak, hogy a községben tegnap **vesztett** kutya garázdálkodott. A dolog úgy történt, hogy **Beőr Bálint** ottani gazda kutyája megdühödött s megtámadta **Kassai Lajos** odávaló 14 éves gyereket. Miután az orvosi vélemény szerint a lebunkózott kutya **vesztett** volt, a kis fiút felszállították a fővárosi Pasteur intézetbe.

* **Késelő hentessegéd.** **Szabó Sándor** foglalkozás nélküli hentessegéd és **Albert Béla**, ki **Gombos Ferenc** hentesmesternél van alkalmazásban tegnap délután egy vágatási ügy felett összeszólkáltak a vágóhidon. A vitából verekedés lett, végül a durva természetű **Szabó Sándor** kirántotta ölé késet s mélyen belevágta **Albert Béla** hátába. A megszurtt legény rögtön összeesett s eszméletlen állapotban szállították be a közkörházba, hol dr. **Hutiray** orvos rögtön ápolás alá vette. A seb rendkívül széles és mély, de szerencsére a kés a lapockacsonton eleszszott — s nemesebb szert nem sértett meg. Ha a tisztátalan kés veszedelmesebb komplikációt nem okoz, **Albert Béla** valószínűleg kigyógyul sebéből.

* **Elfogott tolvaj.** Veszedelmes embert kerített tegnap kézre a rendőrség **Kiss Antal** személyében. **Kiss Antal** ugyanis sorra járta esténként az utcákat s a boltok elé kiakasztott árukat lelopodta. — Természetesen most a hüvőre került s ha a károsok fentartják vádjukat, **Kiss Antal** ebbeli cselekedeteiért a rendőrség előtt fog számolni.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Debrecen jövő évi országos vásárai.** A városi tanács most állapította meg a jövő 1903. évi országos vásárok határidejét. E szerint a téli **Remete Antal** napi vásár a következő napokon lesz: **Január** 5—6-ig bőr, gyapju, méz, dió, ipari cikkek és terményvásár; 10—11-ig sertésvásár; 11—12-ig lóvásár; 12—13-ig baromvásár. A tavaszi, vagy **Szent György** napi vásár **április** 13—15-ig bőr, gyapju, ipari cikkek vásárja, terményvásár; 16—17-ig juhvásár; 18—19-ig sertésvásár; 19—20-ig lóvásár; 20—21-ig baromvásár, a nyári vagy **Nagyboldogasszony** napi vásár **augusztus** 3—5-ig méz, dió, iparcikkek vásárja, terményvásár, 6—7-ig juhvásár, 8—9-ig sertésvásár; 9—10-ig lóvásár, 10—11-ig baromvásár; az őszi vagy **Dienes** napi vásár **szeptember** 28—30-ig bőr, méz, dió, iparcikkek, terményvásár, október 1—2-ig juhvásár, 3—4-ig sertésvásár, 4—5-ig lóvásár, 5—6-ig baromvásár. A hortobágyi állatvásár június 18-án lesz, heti vásárok kedden és szombaton tartatnak.

× **Próbaöntözés a Hortobágyon.** A miniszter az az óhajta, hogy a tavasszal a Hortobágyon államköltségen próbaöntözéseket végezzenek, immár teljesülni fog. Az e célra kiküldött bizottság tegnap jelölte ki a helyet a Hortobágyon. A helyszini szemlén jelen voltak: **Király Gyula** tanácsos, **Rickl Antal**, **Vinnay Géza** kir. főmérnök, továbbá a gazdasági bizottság részéről **Zöld Mihály**, **Polgári Bálint**, **Szentessy János** és **Berényi Gábor** mérnök. A próbaöntözésre egy 300 hold területű háromszögű földet jelölték ki, melyet egy részről a Hortobágy a másik két részről a **Vay-féle** Nagymajor földje és a füzes abonyi vasút pályatestje határolnak. Az öntözésre vonatkozó tervek elkészítésével a kulturmérnöki hivatal bízott meg.

× **Uj adónem Debrecenben.** **Roncsik** Lajos főszámvevő tegnap javaslatot ter-

jesztett be a városhoz, melynek értelmében, a többi várososok példájára meg akarja adóztatni a szikviz és asványvíz fogyasztó közönséget. Adó alá jönne a szikviz, az ebesi ártézi víz, kisebb adó alá jönnek a hazai ásványvizek, de tekintélyes összeget kell ehhez arányítva fizetni a külföldi ásványvizekért. Természetesen, míg ez az adó esetleg életbe lép Debrecenben, addig sok víz fog lefolyni — a Dunán.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Árvaügyi gyűlés a ref. egyháznál. Az ev. ref. egyház árvaügyi bizottsága ma délután 5 órakor ülést tart az egyház-épület tanácstermében Dicsőffy József lelkész elnöklete alatt.

Javító- és pótvizsgálatok az ev. ref. főgimnáziumban. A decemberi javító- és póterettségi vizsgálatokat a debreceni ev. ref. főgimnáziumban következő időben tartják meg:

Az írásbeli vizsgálatokat december 15—19-ig, — a szóbeli vizsgálatokat pedig december 22 én ejtik meg. Az írásbeli vizsgálatra jelentkezni lehet december 14-én déli 12 óráig, a szóbelire december 20-án déli 12 óráig a főgimnázium igazgatóságánál.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Dec. 2. kedden: *A svihákok*, daljáték.
Dec. 3. szerdán: *Nimis*, énekes bohózat.
Dec. 4. csütörtökön: *Nimis*, énekes bohózat.
Dec. 5. pénteken: *A kornevillai harangok*, daljáték.
Dec. 6. szombaton: *Halálos csend*, színmű. Először
Dec. 7. vasárnap: délután *A cigánybárá*, daljáték este *Constantin abbé*, vígjáték. *Ujházy* Ede vendég fellépésével.
Dec. 8. hétfőn: *Halálos csend*, színmű.

— (Csongor és tünde.) Vörösmarty bűbájos költészete avatta tegnap este templommá a színházat. Az előadásban részt vett személyzetet megillette az ünnepi alkalom és a nagy költő szellemének fensége. A közönség áhitattal hallgatta és gyönyörűséggel szivta lelkébe a magasztos eszméket, a szerelemnek a regés színjáték színes képeiben való felmagasztalását. Hálás elismeréssel köszöntjük a színház vezetőségét, hogy kiemeli a köznap szolgálatának alantóságából a színpadot.

TAVIRATOK.

Szell Kálmán Bécsben.

Bécs, dec. 1. (Saját tudósítónk távirata.) Szell Kálmán miniszterelnök a Neues Winer Tagblatt egyik munkatársát fogadta, a kinek szószerint a követ kezéket mondta:

Nem a válsághírek miatt jöttem Bécsbe. Válság egyáltalán nincs, sem részben sem egészben. Bécsi utazásom senkit meg nem lephet. Már három hét óta készültem a királynak referálni, de a király betegsége miatt nem lehetett. Széchenyi miniszter már napokkal ezelőtt bejelentette Ő felségének, hogy ma ide

érkezem. Hála Istennek Ő felségét a legjobb egészségben találtam. Jelentést tettem a királynak az összes folyó ügyekről, továbbá egyéb nagyon fontos ügyek voltak szőnyegen. Igazán fontos események! Gondoljon a legujabb németországi eseményekre. Ezzel mindent megmondtam.

A német vámtarifa.

Bécs, dec. 1. (Saját tudósítónk távirata.) A németországi események a legnagyobb figyelmet keltik Ausztria és Magyarország összes mértékadó köreiből. Bizonyosnak látszik, hogy Németországban a vámtarifa a közel jövőben létrejön, aminek nagy visszahatása lesz az osztrák és magyar viszonyokra. Itt bizonyosra veszik, hogy a németországi események nyomása alatt létrejön az osztrák-magyar kiegyezés. Illetékes körök el vannak rá készülve, hogy a német kormány felmondja a kereskedelmi szerződést.

Kecskeméthy nyomában.

Budapest, december 1. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik, hogy egy ottani magán-detektiv intézett ma New-Yorkból kábeltáviratot, hogy Kecskeméthy Győzöt elfogták. A budapesti rendőrség eddig nem kapott hivatalos jeleket.

Gabonatöz sde

Budapest, december 1. (Saját tudósítónk távirata.) (Déli zárlat.) Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngé. Lanyha irányzat mellett 14.000 métermázsa került forgalomba 5-től 10 fillérig olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek olcsóbbak. Idő: esés.

Buza októberre	0.00—00.
„ áprilisra	7.75—58.
Gabona áprilisra	0.00—00.
„ októberre	6.60—67.
Zab	6.35—36.
Tengeri májusra	5.73—74.
Repce	11.90—12.00.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Az első esküdtszéki tárgyalás. Tegnap kezdtek meg az esküdtszéki tárgyalásokat Csatári Lajos bűnperével. Szeptember havában történt, hogy Csatári Lajos, Szöllősi Péter és egy eddig ismeretlen egyén hármában ballagtak a salétrom laktanya mellett. Szöllősi Péter előadása szerint két társa egyszerre csak minden ok nélkül reátámadt, ököllel szájba verték és mikor már a földre esett kiakarták rabolni. Tegnap került Csatári Lajos súlyos testi sértéssel párosult rablás büntetése miatt az esküdtszék elé.

A tárgyalást dr. Szücs Miklós törvényszéki elnök vezette, szavazóbírók voltak dr. Szeőke István és Kolbenhayer Kálmán, közvádó dr. Bálint Zsigmond, védő dr. Ujlaki Hugó, jegyző Tormássy László.

A hosszas kihallgatás és tárgyalás, továbbá a védő felvilágosításai után ki-tűnt, hogy a vádnak az a része, mely a rablás büntetése vonatkozik, csak sértett Szöllősi Péter képzelődésén alapul, s semmivel nem bizonyítható.

A vád képviselője erre visszavonta a rablás büntetésért emelt vádat, s így Csatári felett csak a súlyos testi sértés büntetése miatt fog itélkezni a bíróság.

A tárgyalást 6 órakor este rekesztették be, a védő és vádbeszédek és az ítélet a mai napra maradtak.

MULATSÁGOK.

Dec. 5. A kereskedő ifjak hangversenye. (Kereskedelmi akad. dísztermében.)

Dec. 5. Alföldi Károly táncvizsgálója a Bika dísztermében.

Dec. 7. Az Egyetértés hangversenye és táncestélye a Bikában.

Dec. 13. Gazdász táncestély a Bika dísztermében.

Jan. 31. A nőegylet tombola estélye. (Bika dísztermében.)

A debreceni kereskedő ifjak Dalköre által f. évi december hó 5-én a Kereskedelmi Akadémia dísztermében tartandó hangversenyre ez uton hívja meg a közönséget a dalkör nevében Somossy László elnök. Az est műsora ez: 1. Kossuth himnusz. Papp Zoltántól. Előadja: a Dalkör. 2. Felolvasás. Tartja: Szojka Gyula a felső ker. iskola igazgatója. 3. A bárd. Silchertől. Előadja: a Dalkör. 4. Monológ. Előadja: Hahnel Aranka a debreceni színház művésznője. 5. Népdal egyveleg, Ziegler Bélától. Előadja: a Dalkör. Alapító és Pártoló tagok jegyeiket használhatják.

Regénycsarnok.

A PÁNDY-KISASSZONYOK.

— Regény. —

Írta: *Rudnyánszky Gyula.*

Folytatás

27

Tüntető kacagással nyujtotta két karját jobbra-balra várakozó két lovagjainak, aztán erőszakolt vidámsággal sziszegte!

— Nekem mindegy! Ha száz milliója volna, akkor se mennék hozzá!

Pándyné nem bírt magán ennyire uralkodni, a torkán elakadt a lélekzet dühében. Oh, ez a sunyi, ez az utálatos Szalacsi! Készakarva, tudatosan fosztotta meg leányát a tíz milliós szerencsétől. Pándy György is mérgeződött. Mit avatkozik ez a fráter mindig az ő családi ügyeibe? Minek jár a kastélyba? Hogyan merészel rájuk nézve hasznos titkokat elhallgatni?

A mint a társaság kivonult, hogy a késő őszi estén, holdvilágnál esőnakázék a tavon, a Pándy-házaspár csaknem megrohanta a béna jötevője felé közeledő Szalacsi. Durván kezdtek vele beszélni. Egymás szavába vágtak, hadonásztak, nem mint uri emberek, hanem mint a piaci kofák szoktak. Szalacsi váratlanul érte, meglepte, zavarba ejtette ez az értetetlen megrohánás

— Ugy bizony, ne ártsa magát a mi ügyeinkbe, Tisztelt Jalovec ur! — dörmögte villogó szemekkel Pándy György Szalacsi elsápadt.

— Kérem, Szalacsi a törvényes nevem.

— Törvényes? Hahaha! — szólt Klára asszony gunyosan nevetve. — Hát lehet önnek valamije törvényes?

(Folyt. köv.)

1279-ikt. szám.

sgdt.

Lóárverési hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménesből folyó év. december hó 17-én árverés útján eladásra kerül és pedig:

körülbelül 45 drb 3 $\frac{1}{2}$ éves)
5 „ 2 $\frac{1}{2}$ „) herélt
2 „ 6 „)

és 11 drb kiselejtezett anyakancza.

Az árverés reggel 9 órakor veszi kezdetét.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak szokott módon a közönségnek tudomására hozatni.

Mezőhegyes, 1902. év november hó.

Magyar királyi állami
ménesparancsnokság.

Két 1-ső emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolthelyiség azonnal kiadó.

Értekezhetni lapunk kiadóhivatalban.

11058
1902. Tkv.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. tszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy kir. Kincstár végrehajthatónak Gogán Karoly és neje elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tszék a debreczeni kir. bíróság területén levő a debreczeni 7216 sz. tjkvben A+ 526 1—21. hrsza. felvett ingatlanra 1466 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül **1902 évi december hó 23-ik napjának d. u. 3 óráját** e kir. törvényszék árverési termében kitzetett.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alól is elfogadatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes érték papirokban letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt a kiküldötnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék mint tkvi hatóságnál és Debreczen város rendőrségénél tekinthetők meg.

A kir. tszék mint tkvi hatóság Debreczen 1902 évi szeptember hó 15-napján.

Hegedüs.

kir. tszéki bíró.

Legfinomabb aczél zsebkések és ollók. Legújabb illatszerek és mosdószappanok. Fog, haj, köröm és ... ruha kefék ... Disztárgyak és Gyermekek játékok,

legjutányosabb árban kaphatók:

Szent-Királyi Tivadar

műipar áru üzletében.

Legjobb a dr. Forti-féle **SEBTAPASZ.**

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.

Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása mindennemű sebeknél, égéseknél, daganatoknál stb. Azonnal csillapítja a fájdalmat, oszlatja a daganatot és rögtön gyógyítja a sebet, a nélkül, hogy vágni kellene. A női emlőgyulladásnál biztos eredménnyel alkalmaztatik. Ára 2 kor.,

kisebb 1 kor. és a legkisebb 70 fill. Kapható a gyárban, Forti László Budapest, II. ker., Iskola-utca 24. sz. és a főraktárban Budapesten, Tóth József gyógytárban, Király-u. 12., valamint Budapesten minden és a vidéken a nevezetesebb gyógytárakban.

Az eredeti dr. Forti-féle sebtapasz külső csomagolásán, mely

F. L. határral van lepecsételve, az itt is látható védjegyet, sajátkezű aláírását a Budapesti kereskedelmi és iparkamara 6080/1899. sz. végzésével megerősítette.

A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatra indítottak, miszerint az utánzó ellen a törvényes lépéseket megtegyem. A ki egy olyan tapaszt beküld, a mely fönti aláírással és védjeggyel ellátva nincs, jutalomban részesül, mert a tapaszhamisítókát folytonosan törvényileg üldözöm.

Forti László

FLEISCHER ÉS TARSÁ

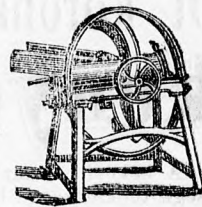
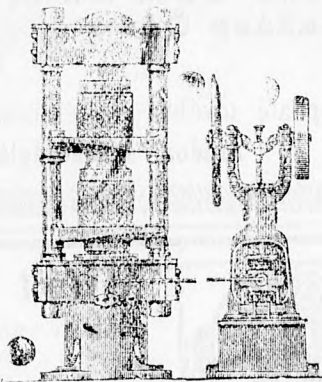
gépgyára

és

vasöntödéje

KASSÁN.

Vám-utca II. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek

a legújabb tapasztalatok szemeltartásával czélszerűen s gondosan gyártott gépeit, nevezetesen:

Szecsavágókat, kéz és járgányajtásra. Répvi gókat s tengeri morzsolókat. Olajsajtókat s olajmagpörkölöket. Olajmag zuzókat. Örlő és daráló malmokat. Progress-tisztító-gépeket, lisztosztájozó hengereket. Teljes malom-berendezéseket. Továbbá mindennemű szivattyukat.

gőzgepeket és gőzkazánokat, szeszgyárberendezéseket stb.

Gyártmányaink állandó készletét tartjuk gyárunkban.

Bizományi raktár pedig:

SESZTINA LAJOS urnál Debreczenben.

Gyártmányaink árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.

Kiadó lakások.

1.) A Hunyady-utcában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utcai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

2.) A Deák Ferencz-utcában kiadó egy utcai szoba, konyha, pincze ez év December hó-tól. Havi bér 20 korona.

Bővebb felvilágosítást ad a: **Kiadóhivatal.**

PÉNZT!

Törlesztéses kölcsönöket

és konvertálásokat a budapesti házakra és földbirtokra minden előzetes költség nélkül bármily összegig előnyös feltételek mellett szerez

Löwy Antal

István-tér 6.

Legnagyobb összekötés! Leggyorsabb lebonyolítás! Levélbeli megkeresések azonnal elintéztetnek vászabélyeg beküldése nélkül is.

Öt koronás tallér a kenyérben.

A békési „Prima“ házikenyér sütőde vezetősége tudomására hozza a T. közönségnek, hogy a mai naptól kezdve azaz

december 1-től

mindennap az eladásra kerülő kitűnő házikenyérek egyikében naponta egy

5 koronás tallér lesz

(pergaménpapírba göngyölve) bele-sütve és felkéri azon tisztelt vevőt, a kinek a talléros kenyér birtokába jut hogy azt tényleg megtalálts a Szabadság szerkesztőségénél ellenőrzés véget-bejelenteni sziveskedjék.

Ezuttal tudatjuk, hogy az általunk nagy gondal termelt kitűnő házikenyér a következő helyeken kerül naponta eladásra.

Főútlelet Piac-u. 26. a. nagy tőzsde mellett.

Eláruló helyek: Kis czegléd-utca, Gombácsy Sándornál, Csapó-utca végén, (Árpád-tér) Pósalakynénál, Hatvan és Bethlen u. sark, Szinetár Sámuel, Homokkert-utca, ifj. Fülöp Ignác, Késes-utca Özv. Borossné, Péterfia utca Rosenthal Mórnál, Ajtó utca özv. Bodánénál, Mester utca végén Friedman-nál, Kandia utca Wolff R.-nél, Simonfi utca 2. és 23. számú vassátrak.

Magunkat a tisztelt közönség b. figyelmébe ajánlván tisztelettel

a békési „Prima“ házikenyér sütőde vezetősége.

Miklós-utca 35.

Eredeti töltésű Angol rumok.

Van szerencsénk tudatni, hogy

az őszi és téli idényre

az összes csemege áruink megérkeztek. u. m.:

Déli gyümölcsök, páczolt kocsonyázott és olajba rakott halak, hideg felvágott különlegességek, prágai sonka, bécsi virsli, bel- és külföldi sajtok, uradalmi teavaj, orosz és karaván teák, tea sütemények stb., melyeket kiváló minőségű **kávé** és **fűszer** félékkel együtt a legolcsóbb napi árakon ajánlunk.

Tisztelettel

Geréby Fülöp Utódai.

Kül- és beltöltdi Likőrök.

Kitűnő asztali és pecsenyeborok, pezsgők.

A legjobb arcz-szépítőszer a

SERAIL-ARCZENŐCS,

mely az arczot tisztítja, fehériti és bársony puhává teszi.

Minden ártalmas alkotórész nélkül!

Serail-szappan.

Epe-szappan.

Serail-crème. nappali használatra.

Főraktár: **Dr. Rothschnek V. Emil, Mihalevits Jenő, Tóth Béla, Füleky Pál, Muraközy László, Balázs Ödön** gyógyszerész uraknál, valamint **Jósa és Jóna** urak droguerijában.

Kapható továbbá a készítőnél: **ROZSNYAI MATYÁS** gyógyszerertárban, **Aradon, szabadságtér,** valamint minden más gyógyszerertárban.

Egy tégely ára
1 kor. 40 fillér

Egy kis tégely ára
70 fillér

Serail-puder. Kiváló finom arczpor háromszinben, fehér, rózsza és crème 1 doboz ára 1 korona.

Serail-szajviz. A legjobb szajviz.

Miért szenved? mikor önnek a biztos gyógygyulladásra a legregibb sebeknél is kilátása van és majdnem mindig elkerülhetni a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi cen ifolia-kenőcset

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használtatik: a gyermek ágyasok mellbajánál, melikeményedésnél, vörhenyénél, mindenféle régi bajnál, nyilt sebeknél lábakon csontokon, sebeknél, sósosuz, dagadt lábaknál, sőt csontszunál is: ütött, szurt, lőtt, vágott és roncsolt sebeknél: az idegentestek kiválasztásánál, mint üveg és faszilánk, homokdara, tövis stb.; mindenféle daganat, kinövés, karbunkulus, új képződmények, valamint ráknál körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kisebbedett lábaknál Éget sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegnek fekvéstől eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fülbajt és a gyermekek sebesedését stb. stb. Széküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében. 2 tégely cso magolással, postaköltséggel és szállító levéllel együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő bizonyítvány eredetiben megtekinthető: Mindenkit övök hamisítványok vételétől és kérem vigyázní, hogy minden telyegen a cég „Órangyal-gyógyszertár Thierry (Adolf) Limited Pregrada“ bégetve legyen.

THIERRI A. gyógyszerész

balzsama és centifolia-kenőcse.

E két gyógyszerében felülmulhatlan szer, sohasem romlik el ellenben minél régibb lesz, annál értékesebb és hathatósbabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásukés segitenek, legalább az orvos megérkezéteig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy eféle sokszorosan ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legteljebb a pénzt dobjuk ki hanem maradunk csak e mellett a két régi elismert jó, olesó, megbizható, amelltt teljesen ártalmatlan, világhírű szerneél, melyeknek minden családnál találhatónak kellene lenni. Ahol a fent ismertett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és cizimezni.

Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Órangyal-gyógyszertára Pregrada
Rohitsch Sauerbrunn mellett.

Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész Zág-rábban: Mittebach S. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerészneél.

Debrecen, nyomatott László József önyvnyomdájában.